

Veckans växt v. 43 2009

Studentnejlika (*Lychnis chalcedonica*)

Att studentnejlikan varit både omtyckt och ofta odlad är något som står att läsa i många svenska trädgårdsböcker från 1800-talet och det tidiga 1900-talet. År 1831 skrev till exempel Johan Peter Wennström i sin *Handbok i blomsterkulturen för fruntimmer* att arten "allmänt odlas på rabatter till prydnad" och i *Korta underrättelser om Blomsterväxter* som gavs ut sju år senare kan man läsa att studentnejlikor "finnes ofta odlade i trädgårdarne".

Studentnejlikan var en av de perenner som planterades på Mårbacka när den gamla trädgården skulle läggas om i modern engelsk stil. I sin novellsamling *Mårbacka* berättar Selma Lagerlöf om hur hennes far löjtnanten tillsammans med en trädgårdsmästare planterar trädgården:

"De goda äppleträden läto de stå på sin plats, men marken under dem utlades efter gubbens engelska manér i slingrande sandgångar och i gräsmattor av mångfaldigt skiftande former. Och med mycken konst och beräkning utsirades varje gräsmatta med runda eller avlånga eller trekantiga rabatter, där man satte ut mångåriga växter. Där kantade gula gullvivor violetta svärdsiljor, gulröda kejsarkronor fingo en bård av mörkblå isop och omkring röda studentnejlikor slingrade sig en krans av skär bellis."

Gult och lila, orange och mörkblått, rosa och rött – det är starka färgkombinationer!

Studentnejlikan är en växt med många lokala och dialektala namn. Studentrosor, studentlyst och studentlychnis är namn man kan träffa på i svensk trädgårdslitteratur från 1600-talet och framåt. Högmödsblomster och spansk högfärd är andra namn på arten och i svenska plantskolekataloger från 1860-talet hittas studentnejlikan ibland under namnet högmödsblomma.

Praktgökblomster och praktlykta är namn som också förekommer i äldre litteratur. Att den kallas för lykta är inte så konstigt eftersom grekiskans *lychnos* betyder just lampa eller lykta och släktnamnet *Lychnis* betecknar en växt med eldröda blommor. I svensk 1600-talslitteratur hittar man ett annat namn som tar fasta på studentnejlikans färg och det är cinnoberrosor. Cinnober är ett mineral som förr användes som pigment i konst och dekorationsmåleri och som ger en rödorange färg.

Namnet brinnande kärlek hänger såklart också ihop med blommans röda färg och är ett fortfarande ofta använt namn på studentnejlika. Jerusalemblomster är det nog däremot inte så många som säger längre. Det är ett namn som förekommer både på tyska och engelska och kommer sig av att man trodde att det var pilgrimer eller korsriddare som tagit med studentnejlika hem till Europa. Blomman liknar ju också ett malteserkors till formen. Men faktum är att studentnejlika inte har sitt ursprung i Jerusalem utan är vildväxande i östra Europa, Sibirien, Centralasien, Mongoliet och västra Kina.

Förutom den rödblommade studentnejlika finns även de som blommar i vitt eller olika nyanser av rosa. Åtminstone sedan 1600-talet har plantor med dubbla blommor eller avvikande färg på blommorna samlats in och förökats och i svensk litteratur från förra sekelskiftet hittas både vitblommade, köttfärgade, rosa, dubbla röda, dubbla rosa och dubbla vita studentnejlikor.

Har du en dubbel-, vit- eller rosablommade studentnejlika som odlats sedan före 1940? Hör av dig till perennuppropet och berätta. Vi vill gärna veta mer!

Text och foto: Linnea Oskarsson